

naj se malo manj poklada in daje naj se jim graščino phanje, katero mleko le suši. Potem naj se kravo manjkrat molze, sprva dvakrat na dan namesto trikrat, pozneje jedenkrat, dokler se popolnoma ne preneha. Napačno je, če se hoče kravo s tem prisiliti, da bi zgubila mleko, da se dobro ne pomolze. Mleko, ki ostane v vimenu, se potem zasiri, kar prouzroči vnetje vimena, ali pa kravi vime oteče. Tudi se lahko zgodi, da se taki kravi neče odločevati mleko, ker se strdijo snovi v slezah. Iz povedanega je vidno, da je treba pazljivo postopati, da se ohrani dobra mlekarica in se obvaruje raznih bolezni.

Kmetijske raznoterosti.

Gorka piča za kokoši po zimi. Piča za kokoši po zimi, naj bode že mešana ali čista, zmečkana ali cela, mora se po zimi pogreti, predno se da kokošim. Turšica, ki je jako dobra za kokoši, naj se na peči tako razgreje, da se skoro sprazi, potem naj se pa nekoliko ohladi in da kokošim. Kuhana piča naj se kokošim vselej daje gorka. Če je treba, naj se pa na peči nekoliko pogreje. Kokoši po zimi veliko rajši neso jajca, ako se jim daje gorka piča. Posebno dobro je pa, če se da kokošim gorka zmes zmečkanega krompirja, pšeničnih otrobov in oljnatih preš.

Sredstvo proti krtom in zajcem. Da krti ne pridejo v drevesnico, skoplji okrog drevesnice 15 cm klobok jarek in položi vanj vrstico potegneno skozi premogov katran in potem jarek zasuj. Katranov duh je tako zopern krtom, da ne pridejo blizu. Zajce odženeš, če ograjo namažeš s premogovim katranom.

Miši in podgane preženeš, ako raztolčeš v možnarji steklo v prah, in tega vzameš 60 gr, stolčenega sladkorja pa 30 gr in narediš s sveže namolženim mlekom iz ržene moke testo. Naredi male kroglice iz tega in jih malo praži v masti ter potresi s sladkorjem, potem pa položi na pripravno mesto. Miši in podgane, ki požro take kroglice, jako hitro poginejo.

Agrarna banka osnuje se v Moskvi z glavnico 2 1/2 milijona rubljev. Banka bode denar posojevala na žito, na izboljšanja pri kmetijstvu in pa na kmetijske naprave. To društvo je bilo jako potrebno, ker je v Rusiji silno težko za primerne obresti dobiti denar na posodo.

Poskušanje jajec z jezikom. Konec jajca se preiščeta z jezikom. Če je špičasti konec bolj mrzel nego tumpasti, tedaj je jajce sveže. Če sta pa oba konca jednako gorka, je jajce staro.

Saje dober gnoj za vrtnice. Deni saje v kako vrečo in to vrečo obesi v čeber vode. Voda postane v kratkem črna kakor črno vino. S to vodo prilivaj rožam, pa bodeš kmalu videl, da bode listje dobilo temnejšo barvo in mladike bodo jele močnejše poganjati.

Švicarski sir dolgo ohraniš v čistem kosu platna, katerega si namočil v belem vinu. — Limone se dobro ohranijo v kislu ali jesihu. Da pa ni treba preveč jesiha, se vzamejo jako tesne posode, ali vendar ne tako tesne, da bi se je limone povsod tesno tiščale.

Sadje vložiti v med. Odrtaj grozdje ali drugo lepo sadje (črešnje, češplje, grozdjiče), osnaži je pecljev in nadevaj ga v lonec; potem vlij nanje mrzlega medu in sicer toliko, da bo sadje pokrito. Zapečati lonec, pa ne z vročim voskom, in postavi ga v hladno shrambo. Za nekaj mesecev imel bodeš dobro dišečo jed.

Poučni in zabavni del.

Potopisne črte.

Iz Ljubljane v Ljubljano.

Spisuje Jos. Levičnik.

(Dalje.)

Oglejmo si zdaj Karlovec nekoliko od bližej. Da se je on zidal in gradil že o časih, ko sta bila tehnika in stavbarstvo že močno razvita, vidi se na prvi hip zlasti v znotranjem mestu (bivši trdnjavi), ki se je pozidal, kakor gre misliti, ves po načrtu. Ima namreč široke in ravne ceste in posebno velik, podolgasto-štiriogelni glavni trg, ki nosi ime slavnega Jelačić-a bana. Večja in znamenitnejša poslopja, ki ta trg opasujejo, so: na eni strani Frančiškanska cerkev s samostanom; grško (pravoslavno) semenišče, in, če prav vem, je v njem tudi njihova ljudska šola; — na drugi strani je velika vojašnica; — na tretji strani: pravoslavna cerkev (sv. Nikole) in velika orožnica (Zeughaus); — na zadnji strani pa je poleg družega neko večje poslopje, ki je bilo (vsaj nekdanj) tudi erarično, in je služilo vojaškim namenom. Oglejmo si najprej farno cerkev, katero oskrbujejo čč. gg. oo. Frančiškani provincije sv. Križa, ki imajo, kakor sem nekoliko že pri popisu Jaske omenil, 12 samostanov po Kranjskem, Primorskem, južno Štajerskem in Hrvaškem. Omenjena farna cerkev, ki je posvečena presveti Trojici, je bila izročena zgoraj imenovanim čč. gg. redovnikom že l. 1657. Oni takrat še niso imeli samostana, in so do njegovega zgotovljenja stanovali v zasebni hiši; farno službo pa so vendar že opravljali. Leta 1692. sta o velikem požaru pogorela cerkev in samostan, kar je bilo pa v kratkem času po darovih milosrčnih dobrotnikov zopet zidano. Kar zadeva obliko cerkvene stavbe, ni posebno lepa, ker je zelo dolga, v drugem pa pri muzičnem koru, v ladiji in tudi v presvetišču povsod enako široka in enako visoka. V drugem pa je v njej snažnost hvale vredna. Orglje ima cerkev zelo velike, močno doneče; — delo so našega rojaka in umetnika gos. Goršič-a. Zvonik ima cerkev jako orjašk. Streha njegova je krita z bakrom, in je nakičena z mnogimi bogato pozlačenimi arabeskami. Ne spominjam se, da bi bil že kje kaj enacega vidil. Tudi zvonove ima cerkev velike, jasno doneče. Poleg cerkvene snage mi je dopadlo tudi to, ker sem vidil v njej opravljati mežnijsko službo po samostanskem bratu (fratru). —

Cerkvi je prizidano obširno samostansko poslopje. Njega dni, — do preustrôja avstrijskih gimnazij —, je bila v njem VI razredna gimnazija, profesorji so bili čč. gg. oo. Frančiškani, ki so dobivali — kar je tudi zgodovinska znamenitost, vredna, da potomcem zapisana ostane, — za ves celoletni trud nagrade po celih 50 gl., zapiši: petdeset goldinarjev. Po tem se lahko preračuni, koliko je stala taiste čase državno VI razredna

gimnazija v Karlovcu.*) (Med drugimi je deloval tudi skozi dolga leta kot gim. profesor v Karlovcu pozneje v Ljubljani okoli 40 let bivajoči, po vseh visokih in nižjih krogih dobro znani in čez moč priljubljeni č. g. o. Benvenut.) Kot zgodovinska posebnost naj ostane zapisano tudi to, da mnogo let pred l. 1848. niso takraj Litave, — vsaj v Ljubljani ne — nobenega mladenča čez 14 let starega sprejeli več v latinske šole. Hrvatska ni poznala te trde postave, toraj jih je šlo o tistih časih iz Kranjske, Štajerske in Primorske zelo veliko študirat na hrvatske gimnazije. Povedano mi je bilo od zelo čislane in slavnoznane cerkvenega dostojanstvenika, da je bilo na pr. o nekem času v Karlovcu baje dve tretjini gimnazijalcev slovenskega rodu. Poleg olajšav glede starosti so bila ondi tudi stanovanja in hrana jako po ceni. Slovansko-narodni čut je bil pa že takrat na Hrvatskem memo naših slovenskih dežel močno razvit, ni toraj čudo, da so prišli od tam dijaki jako probujeni, ki so postali pozneje ponos svoji domovini. Imenujem med mnogimi drugimi na pr. † drž. in dež. poslanca Lovro Pintar-ja, † dolgoletnega križnogorskega kurata in poznejega št. jurškega (pod Kumom) župnika Jos. Bevk-a, † slavnoznane brezovškega župnika Jan. Potočnika, † slovečega ljubljanskega zdravnika Ves-a, † v Soški dolini na Primorskem vrlo delujočega župnika Flander-ja i. t. d. Tudi p. n. prečastiti gospod kanonik in mons. Luka Jeran so bili nekdanj odlični dijaki karlovške gimnazije. — Po preosnovi avstrijskih gimnazij v zgornje in spodnje postala je karlovška le spodnja, zgubila tedaj V. in VI. razred; ko se je pa v sosednem Rakovci osnovala 8 razredna realna gimnazija, prenehala je ona čč. gg. oo. Frančiškanov. Naš narod ima za take slučaje rek: „Tako svet plačuje!“

Še nekaj ne smem in ne morem zamolčati. Kardarkoli pridem v Karlovec, žene me čut najglobokejše hvaležnosti in otročjega spoštovanja na ono mesto glavnega trga blizu vodnjaka, kjer so se nepozabljivi rajni moj oče mnogokrat in veliko trudili o sejmi z železninsko barantijo, da so si prislužili pripomočke za mojo in mojih čveterih bratov odgojo in izobražbo. Naj jim vse to Večni Bog v svetem raji milostno poplača!

Od glavnega trga podal sem se na Strossmajerjev trg, da obiščem dve ondi stanujoči sorodnici. Dalje šel sem ven pred nekdanja trdnjavska vrata, skozi katera je vodila pot proti Granici in Bosni. Tam si je zgradil namreč moj bivši učenec g. D. R. kot trgovec svojo hišo in prodajalnico. Od tam sem šel skozi notranje mesto v ravno nasprotno stoječe predmestje, da obiščem še gospo trgovko W., vdovico mojega dolgoletnega prijatelja in

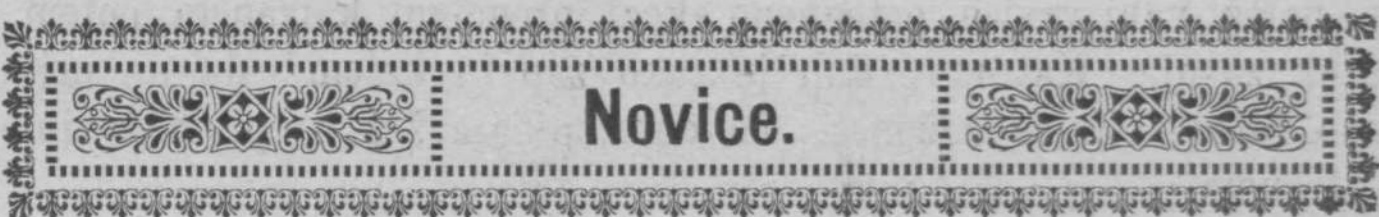
pobratima † J. W. — Tudi g. trgovcu in rojaku J. J. sem se poklonil. Čudil sem se, kako da vkljub svojega dolgoletnega bivanja med brati Hrvati še vedno tako dobro in čisto slovenski govori. Vsi obiskani so me na moč prijazno sprejeli; — le to jim ni bilo po volji, da se tako hitro odpravljam naprej, kar se pa, — žali! — ni dalo spremeniti, če sem hotel zvršiti svoj potni program. — (Dalje sledi.)

Poučni in zabavni drobiž.

Vseh sodnikov je v Nemčiji 7397, in od teh jih je 38 pri državnem sodišči v Lipsiji. Odvetnikov je 5565 in se posebno hitro množe.

Antropologičen kongres bode dne 28 t. m. v Čikagu v Ameriki. Predsedoval mu bode znan antropolog Danijel G. Brinton. Poleg splošnega kongresa bode pa še 5 posamičnih oddelkov se posvetovalo o fizični antropologiji, arheologiji, etnologiji, vero- in jezikoslovju.

Ruska vlada pripravlja dve jako zanimivi knjigi, ki v kratkem izideta. V prvi knjigi bode opisana Sibirija in sibirski železnica. V drugi knjigi bode pa opisana ruska trgovina in obrtnija. Obe knjigi bode pisani na podlagi zanesljivih statističnih podatkov, katere so razni uradi že dolgo marljivo nabirali. Ti dve knjigi naj si omisli vsak, ki se zanima za Rusijo, posebno za narodno gospodarstvo v Rusiji. Posebno v tem oziru je Rusija mnogim terra incognita.

Novice.

— **Osobne vesti.** Sodni pristav v Metliki, gosp. Al. Kessler, je premeščen na Krško, avskultant gospod dr. Viljem Janežič v Ljubljani pa je imenovan sodnim pristavom v Metliki. — Notarski kandidat v Kočevju, g. Julij Turn, je imenovan notarjem v Logatci. — Finančni konceptni praktikant dr. Iv. Podnebšek v Ljubljani, imenovan je finančnim koncipistom. — Vladni koncipist g. Viljem bar. Rechbach je imenovan okrajnim komisarjem, vladni konceptni praktikant gosp. Ernest baron Schönberger, pa vladnim koncipistom. — Prevzvišeni gospod knezoškof ljubljanski dr. Jak. Missia podal se je te dni v Briksen na Tirolsko, utrjevati svoje zdravje. — Dežel. predsednik gospod baron Hein je šel na daljši dopust. Odpeljal se je na Koroško.

— **V proslavo rojstnega dne Nj. Veličanstva presv. cesarja** priredil je kranjski veteranski kor minolo nedeljo pri „Združenji“ v Spod. Šiški lepo slavnost, ki je bila prav dobro obiskana. Mej slavnostjo napil je korni poveljnik g. Mihalič presv. cesarju, katera napitnica se je vsprejela z nepopisnim navdušenjem.

— **Odhod domačega pešpolka bar. Kuhn št. 17 iz Ljubljane.** Domači pešpolk št. 17, ki je bil od l. 1882. v Ljubljani, odšel je včeraj zjutraj ob 2. uri proti Ptuj. Tam ostane polk do 28. t. m., potem se bodo vršile na ogerski meji divizijske in korne vaje, naposled pa na Ogorskem od 15. do 21. septembra t. l. cesarski manevri. Po dokončanih manevrih se 1. 3. in 4. batalijon podajo v svojo novo garnizijo v Celovec, 2. batalijon pa se povrne nazaj v Ljubljano. V slovo so se v sredo večer odhajajoči vojaki pogostili na deželne stroške s pivom, kruhom, sirom in smodkami (vsak mož je dobil po 1 viržinko in po 2 portoriki) Na Kolodvoru pa se je vkljub pozni nočni uri zbralo nebrojno število občinstva, ki je odhajajočim vrlim domačim fantom klicalo prisrčni: Z Bogom, in veselo srečno na svidenje!

*) Zato enake razmere so bile drugod, koder so poučevali čč. gg. oo. Frančiškani. Tako je na pr. v Novem Mestu postala zgornja, t. j. osemrazredna gimnazija l. 1854. — 12 čč. gg. patrov je dobivalo nagrado po 50 gld., g. o. ravnatelj 100 gld.; za fizikalni kabinet potrebovalo se je okoli 100 gld., za naturhistorični kabinet kakih 50 gld., — vsa šola, t. j. višja gimnazija je tedaj stala skupno 900 — 1000 gld. — To vem povedati iz zanesljivega vira. — Pis.